

DĚTSKÉ NEMOCI

Narodila jsem se zdravá jako řípa. Protože se tak stalo v listopadu, nepochybuji, že mě bacily okamžitě začaly mlsně obcházet. Jistě by se jim líbilo utéct před podzimní sychravostí do vlahého miminka. Ale maminka mě napájela mateřským mlékem po celý rok, takže ochranné látky v něm obsažené vyprovodily každého vetřelce drsným způsobem nerudných domovnic.

Nechci se rouhat, ale skoro to bylo škoda, protože v naší rodině se senzačně stonalo. Zvlášť když už z toho měl člověk rozum. Třeba když musel zůstat doma se zarudlými mandlemi, zatímco spolužáci psali matematickou písemku. To se pak i angína jevila jako boží požehnání.

Ale ani ve věku útlém nebyla pořádná rýma k zahoení. Jak příjemně byl narušen jednotvárný průběh dne osamělého jedináčka! Maminka přicházela hned zrána k lůžku dcerušky, a stojíc jako špičkový číšník před prominentním hostem, zvídala, co si bude marod přát k obědu. Smažený brzlíček? Kuřátko? Telecí řízeček? U mne bylo takové vyptávání vcelku bezpředmětné, protože jsem odpovídala vždycky stejně: „Slej-stic-ky.“ A maminka uháněla mlít mák, škvařit sádlo a válet bramborové šlejšky.

Vedle čaje, teploměru a obkladů byl při virózách neodmyslitelnou rekvizitou meruňkový kompot. A řeknu vám, když máte oteklé mandle, rozpálené tělo a dech jako sopečnou erupci, není nad kompot.

K němu se družila křehká jablíčka, šťavnaté pomeranče a nenapodobitelný tvarohový koláč.

První dva dny to stonálek příliš neocenil. Ale jakmile odezněl první atak choroby, bylo slastně v teplém hnízdečku s knížkou v ruce. Uměla jsem číst ještě před započítím školní docházky, protože se moje marodění podobalo spíš studijnímu pobytu v knihovně.

Než ovšem pacient dospěl k popsanému blahu, bylo mu protrpět se výsledkem prošpikovaným výčitkami. Maminka byla totiž skálopevně přesvědčena, že za všechny zdravotní potíže si dotyčný může sám. I stonávala jsem výhradně proto, že jsem se uhrátá napila studené vody, nenosila čepici a schválně kamarádila s nosičkami bacilů.

Tatínek na tom byl úplně stejně až na to, že si všechna onemocnění přivodil na fotbale. Coby divák. Nikdy se nenakazil chřipkou od některého člena orchestru, který dirigoval. Nikoliv. Ochořel, protože si před týdnem na fotbale svévolně sundal šálu. Tatínek by býval, kdyby chtěl, mohl vést divoký neřestný život, poněvadž kdyby si i nakrásně uhnal nějakou Venušinu nemoc, maminka by vítězoslavně vykřikla: „Já to věděla! Ten tvůj fotbal!“

Možná to byl důvod, proč tatínek po celý život nezastonal. Pokud se o něj nějaká ta viróza pokoušela, spolykal Vicedrin a šel do rozhlasu. Konečně už to nebyl žádný křehký školáček, byl to chlap. Přechodit chřipku není přílišné hrdinství. Zato přestát mamincinu lamentaci, joj!

Abych byla spravedlivá, maminka dobře věděla, proč se ke vpádu infekce do domácnosti staví tak nepřívětivě. Za prvé pokud šlo o dítě,

byla ukována k jeho lůžku jako galejník k veslici. I za nejnnutnějším nákupem mohla vyběhnout, jen když ji doma někdo vystřídal. A za druhé pevné hygienické zásady, které si sama stanovila, na ni kladly velké nároky.

Pro každého ochořevšího člena rodiny byl okamžitě vydělen příbor a jídelní souprava, jež se myla odděleně od ostatního nádobí. Mrzuté bylo, že nemohl být pro styk s nemocným vydělen i zvláštní pár rukou, takže si ten jediný, co měla k dispozici, ustavičně myla. A ne že by ho jen tak halabala opláchla. Maminka si ruce prakticky sterilizovala ve vodě téměř vroucí, čímž získala takovou odolnost vůči vysokým teplotám, že se postavila na roveň derviším milujícím procházky po řevavém uhlí. Žhavé pokličky bere do holých dlaní a horká pára jest jí co vlažná letní mlha. Říkáme jí Azbestová ruka.

Časově nejnáročnější bylo žehlení knih. Všechno, co pacient přečetl, zejména to, co pocházelo z veřejné knihovny, maminka vyžehlila list po listu! Patrně se vám taková opatrnost zdá přemrštěná, ale pravda je, že u nás se žádná nákaza dlouho neohřála, a co si odstonal jeden, druhý nedostal. Návštěvník veřejné knihovny už teprv ne. Vzhledem k těmto opatřením se nelze divit, že maminka každé dětské kýchnutí vítala se stejným nadšením jako nástup do výkonu trestu. Bylo jí totiž ihned jasné, že nazítří místo návštěvy kadeřnice bude žehlit Temno.

Hýčkaná dívka, to jest já a o dvanáct let mladší bratr, si naproti tomu užívala rekonvalescenci v naprosté pohodě. Jedinou naší starostí bylo nedat se přistihnout s chodidly vystrčenými zpod peřiny. Po-

kud se tak stalo, maminka srdceryvně vykřikla: „Zase si chladiš nohy!“ a upěchovala provinilce pod příkrov lůžkovin. Podle ní jsou vychlazené nohy nejčastější příčinou úmrtí ve střední Evropě. Možná má pravdu. Najděte mi umrlce s teplými chodidly!

Špičková péče však zanechávala na ubohé pečovatelce své stopy, zejména šlo-li o batole, které v noci pobrekávalo a ve dne vyžadovalo ustavičnou pozornost. I vyšla se mnou, již zotavenou po přestálé nemoci, moje rodička na procházku a poskytla kolemjdoucím následný obrázek. Kočárek s nařvanou ruměnou holčičkou malátně tlačila bledounká éterická bytost – malá smrtka, sama dítě – jak praví básník. Sousedka, kterou potkala, spráskla ruce: „Copak je s vámi, paní Blaženko? Byla jste nemocná?“ Maminka se mdle usmála a děla: „Já ne, Ivuška.“

Taková Ivuška, jakou jsem byla já, by patrně prospívala i coby sirotek, natož v náruči milující matky. V rodině se traduje, že jsem ve dvanácti měsících měla dvanáct kilo, dvanáct vlasů a udělala na první pokus dvanáct kroků. Maminka však stále trpěla pochybnostmi, zda mi poskytuje to nejlepší z nejlepšího, i zvíдалa na dětské lékařce, čím by mi mohla přilepšit. Jednoho dne jí prý paní doktorka řekla: „Maminko, když budete tomuhle děvčátku dávat chleba a vodu, bude vám vzkvétat.“

Měla pravdu, byť nemohla vědět, že první polovinu života budu vzkvétat jako růže a druhou bujet jako plevel. Posledních pár Vánoc si pod stromeček nepřěji nic kromě jiného metabolismu.

První vážnou nemocí, jež mě postihla, byl záškrť. Ležela jsem s ním (jaké mravní bahno! Tři roky mi byly, a už jsem „s ním ležela!“) v nemocni-

ci v Poličce, neboť mě přepadl u prarodičů ve Skutči. Ale ani tato obávaná choroba, jíž padlo za obětí tolik dětí, ve mně nezanechala skličující vzpomínky. Kromě té, že mi nemocniční sestra ukradla pomeranč. Ona to vůbec nemusela být sestra. Nemusela to být ani pravda. Pomerančů bylo několik a moje počtářské schopnosti nevalné. Ale já byla přesvědčena, že mi pomerančů ubylo díky té sestře, jež mi každý večer nosila teplé mléko. Protože od ženské, která nutí dětem něco tak hnusného, se můžete nadít jen toho nejhoršího.

Na vedlejší posteli ležela holčička bohatě zásobená kulatými hašlerkami, jimiž mě štědře obdarovávala. Cucaly jsme je promyšleně tak, aby vznikly sladké prstýnky, které jsme si okouzleně navlékaly na prsty, snažíce se uvěřit, že nejsme nemocné holčičky, nýbrž princezny, jež se v posteli poflakují z rozmaru. Ani za sedmero horami a sedmero řekami byste nenašli princezny tak upatlané.

Ve stejné době maminka vyčetla tatínkovi, že obědvá s chutí neslučitelnou s otcovstvím těžce nemocné dcerky.

V první třídě jsem dostala spálu. Rodinný lékař vyhověl naléhání zploditelů a ponechal mě v domácí péči. I spálu bych bývala přestála stoicky, nebýt okolností, že mi naši přenesli postýlku do kuchyně, patrně proto, že tam bylo tepleji. Já se tam však sama bála. I postavila maminka na sporák talířek se svíčkou. Jenže mihotavé světlo svíčky, tu jasně planoucí, tu skomírající, jen podporovalo nezdravou fantazii. S úzkostí jsem čekala, až svíce dohoří. Pak jsem s nářkem volala maminku, a ta zapálila další voskovi.